

УПРАВЛІННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ

д.і.н., професор Клапчук В.М.

1. Назва дисципліни.

Управління санаторно-курортними територіями (60 год. самостійної роботи).

2. Мета самостійної роботи.

Вивчення основних положень діяльності курортів і курортних зон у правовому полі.

3. Завдання самостійної роботи.

Дати теоретичні знання з курсу «Управління санаторно-курортними територіями», ознайомити з правовими основами діяльності курортів.

4. Запитання для самопідготовки.

1. Організація лікування та обслуговування на курортах
2. Санаторно-курортні заклади
3. Економічні заходи забезпечення організації та функціонування курортів
4. Економічне обґрунтування розвитку курорту, економічна оцінка його природних лікувальних ресурсів та фінансове забезпечення
5. Приватизація санаторно-курортних закладів
6. Мета санітарної охорони курортів та поняття округу санітарної охорони
7. Порядок встановлення меж та режиму округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів
8. Зони округу санітарної охорони
9. Моніторинг природних територій курортів
10. Державний кадастр природних територій курортів і природних лікувальних ресурсів України
11. **Інструкція по створенню і веденню Державного кадастру природних лікувальних ресурсів**
12. Органи, що здійснюють управління у сфері діяльності курортів та їх повноваження
13. Відповідальність за порушення законодавства про курорти
14. Участь України у міжнародному співробітництві
15. **Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками окремих категорій осіб і членів їх сімей**
16. Охорона громадського порядку в санаторно-курортних та інших зонах відпочинку громадян

5. Індивідуальні завдання.

1. Оздоровчо-рекреаційні ресурси АР Крим.
2. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Вінницької області.
3. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Волинської області.
4. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Дніпропетровської області.
5. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Донецької області.
6. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Житомирської області.
7. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Закарпатської області.
8. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Запорізької області.
9. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Івано-Франківської області.
10. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Київської області.
11. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Кіровоградської області.
12. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Луганської області.
13. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Львівської області.
14. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Миколаївської області.
15. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Одеської області.
16. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Полтавської області.
17. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Рівненської області.
18. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Сумської області.
19. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Тернопільської області.
20. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Харківської області.
21. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Херсонської області.
22. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Хмельницької області.
23. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Черкаської області.
24. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Чернівецької області.
25. Оздоровчо-рекреаційні ресурси Чернігівської області.

26. Оздоровчо-рекреаційні ресурси м. Києва.
27. Оздоровчо-рекреаційні ресурси м. Севастополя.
28. Особливості кліматолікування в Кримських горах.
29. Особливості кліматолікування в Подільських Товтрах.
30. Особливості кліматолікування в степовій зоні України.
31. Особливості кліматолікування в Українських Карпатах.
32. Особливості кліматолікування на Закарпатті.
33. Особливості кліматолікування на Поділлі.
34. Особливості кліматолікування на Поліссі.
35. Особливості кліматолікування на узбережжях Чорного та Азовського морів.
36. Особливості кліматолікування у Передкарпатті.
37. Особливості кліматолікування у Придеснянні.
38. Особливості кліматолікування у Придніпров'ї.
39. Особливості кліматолікування у степовій частині Криму.
40. Особливості організації харчування в санаторно-курортних закладах при захворюваннях кишково-шлункового тракту.
41. Особливості організації харчування в санаторно-курортних закладах при захворюваннях печінки.
42. Особливості організації харчування в санаторно-курортних закладах при захворюваннях підшлункової залози та селезінки.
43. Особливості організації харчування в санаторно-курортних закладах при захворюваннях сечостатевої системи.
44. Особливості організації харчування в санаторно-курортних закладах при ниркових захворюваннях.
45. СПА-курорти світу.
46. СПА-курорти України.
47. СПА-технології в Україні.
48. СПА-технології у світі.
49. Таласотерапія.
50. Тренувально-оздоровчі заходи у рекреаційних закладах.

6. Програмові вимоги до екзамену.

1. Організація лікування та обслуговування на курортах
2. Санаторно-курортні заклади
3. Економічні заходи забезпечення організації та функціонування курортів
4. Економічне обґрунтування розвитку курорту, економічна оцінка його природних лікувальних ресурсів та фінансове забезпечення
5. Приватизація санаторно-курортних закладів
6. Мета санітарної охорони курортів та поняття округу санітарної охорони
7. Порядок встановлення меж та режиму округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів
8. Зони округу санітарної охорони
9. Моніторинг природних територій курортів
10. Державний кадастр природних територій курортів і природних лікувальних ресурсів України
11. **Інструкція по створенню і веденню Державного кадастру природних лікувальних ресурсів**
12. Органи, що здійснюють управління у сфері діяльності курортів та їх повноваження
13. Відповідальність за порушення законодавства про курорти
14. Участь України у міжнародному співробітництві
15. **Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками окремих категорій осіб і членів їх сімей**
16. Охорона громадського порядку в санаторно-курортних та інших зонах відпочинку громадян

7. Тести.

1. Розвиток туристичної галузі в цілому та оздоровчих закладів зокрема відображає:

- а) Динаміку економічних процесів у країні
- б) Політичні та економічні зміни, що відбуваються в сучасному світі
- в) Динаміку економічних процесів у країні, а також політичні та економічні зміни, що відбуваються в сучасному світі
- г) Динаміку економічних процесів у країні, економічні зміни, що відбуваються в сучасному світі

2. Специфічні умови приватизації в Україні визначили основну форму власності в санаторно-курортній сфері:

- а) Колективну
- б) Державну
- в) Муніципальну
- г) Всі вище перераховані

3. Згідно з чинним законодавством приватизації не підлягають:

- а) Майно профспілок, будинки відпочинку, турбази, кемпінги
- б) Будинки відпочинку, турбази, кемпінги
- в) Майно профспілок, створені за рахунок добровільних членських внесків
- г) Майно профспілок, будинки відпочинку, турбази, кемпінги, створені за рахунок добровільних членських внесків

4. Для покращення ситуації у санаторно-курортній системі необхідно:

- а) Реструктуризувати санаторно-курортну систему з перетворенням більшості санаторіїв на сезонні заклади відпочинку при підвищенні лікувально-реабілітаційного потенціалу решти за рахунок концентрації медперсоналу та апаратури; розширити можливості одно-, дводенного оздоровлення
- б) Підвищити комфортність закладів відпочинку, покращити сервіс, впровадити анімаційний сектор як невід'ємну складову курортного продукту з забезпеченням його відповідними висококласними фахівцями
- в) Подовжити сезон, в основному за рахунок цілорічної лікувально-реабілітаційної діяльності та приведення її у відповідність з рекреаційними періодами певної кліматичної зони; залучити додаткові рекреаційні ресурси та забезпечити якісне медичне їх використання як у лікувально-реабілітаційних, так і в рекреаційних цілях
- г) Всі вище перераховані

5. За ефективністю функціонування курортно-рекреаційних закладів можна виділити груп регіонів:

- а) Один
- б) Два
- в) Три
- г) Чотири

6. До регіонів з відносно високим рівнем ефективності санаторно-курортних закладів відносяться:

- а) АР Крим, Львівська, Запорізька, Херсонська області, м. Севастополь
- б) АР Крим, Львівська, Херсонська області
- в) АР Крим, Львівська, Запорізька, м. Севастополь
- г) АР Крим, Львівська, Запорізька, Херсонська області

7. До регіонів з відносно низьким рівнем ефективності санаторно-курортних закладів відносяться:

- а) Кіровоградська, Сумська, Чернігівська області
- б) Сумська, Чернігівська, Волинська області
- в) Кіровоградська, Сумська, Чернівецька, Чернігівська, Волинська області
- г) Кіровоградська, Чернівецька, Волинська області

8. Рекреаційна галузь має потребу у власних спеціалістах:

- а) Технологів-організаторів лікувально-оздоровчої діяльності на курортах, курортних туроператорах, аніматорах
- б) Курортних туроператорах, аніматорах
- в) Ресурсниках, технологів-організаторів лікувально-оздоровчої діяльності на курортах, курортних туроператорах, аніматорах
- г) Ресурсниках, курортних туроператорах, аніматорах

9. Найбільші експлуатаційні запаси мінеральних вод має рекреаційний регіон:

- а) Кримський
- б) Карпатський
- в) Придніпровський
- г) Донецький

10. Всі родовища озокериту має рекреаційний регіон:

- а) Кримський
- б) Карпатський
- в) Придніпровський
- г) Донецький

11. За даними КиївНДП в Україні виділено курортно-рекреаційних систем:

- а) 3
- б) 5
- в) 7
- г) 9

12. 55,9 % ресурсів мінеральних вод країни має рекреаційний регіон:

- а) Кримський
- б) Карпатський
- в) Придніпровський
- г) Донецький

13. Типологія курортів за функціональним використанням:

- а) Переважно лікування
- б) Лікування, відпочинок, туризм
- в) Переважно відпочинок, туризм
- г) Всі вище перераховані

14. Типологія курортів за віковим складом:

- а) Дитячі
- б) Для дорослих
- в) Змішані
- г) Всі вищезгадані

15. 72,1 % розвіданих запасів сульфідних лікувальних грязей має рекреаційний регіон:

- а) Кримський
- б) Карпатський
- в) Причорноморський
- г) Донецький

16. Типологія курортів за лікувальними факторами:

- а) Кліматичні, бальнеологічні, змішані
- б) Кліматичні, бальнеологічні, грязьові
- в) Кліматичні, бальнеологічні, грязьові, кумисолікувальні, змішані
- г) Бальнеологічні, грязьові, кумисолікувальні

17. Типологія курортів за відомчим підпорядкуванням:

- а) Міністерств та відомств
- б) Профспілок
- в) Підприємств
- г) Всі вищезгадані

18. Типологія курортів за значенням:

- а) Міжнародні
- б) Державні
- в) Місцеві
- г) Всі вище перераховані

19. Типологія курортів за географічним місцезнаходженням:

- а) Рівнинні
- б) Приморські
- в) Гірські
- г) Всі вище перераховані

20. Типологія курортів за медичним профілем:

- а) Спеціалізовані
- б) Загального призначення
- в) Протитуберкульозні
- г) Всі вище перераховані

21. Типологія курортів за тривалістю експлуатації:

- а) Цілорічні
- б) Сезонні
- в) Змішані
- г) Всі вище перераховані

22. Типологія курортів за відношенням до систем розселення:

- а) Агломеровані
- б) Натуралістичні
- в) Міжселітебні
- г) Всі вище перераховані

23. Перша в Україні бальнеолікарня започаткована у:

- а) Немирові
- б) Саках
- в) Трускавці
- г) Моршині

24. Найбільше санаторіїв і пансіонатів із лікуванням є в:

- а) АР Крим
- б) Львівській області
- в) Одеській області
- г) Херсонській області

25. Типологія курортів за характером оздоровчого впливу:

- а) Рекреаційно-профілактичні
- б) Реабілітаційні
- в) Лікувальні
- г) Всі вище перераховані

26. Перша в Україні грязьова лікарня започаткована у:

- а) Немирові
- б) Саках
- в) Трускавці
- г) Моршині

27. Кліматичним курортом Південного берега Криму є:

- а) Алупка
- б) Судак
- в) Армянськ
- г) Красноперекопськ

28. Кліматичним курортом степової зони України є:

- а) Судак
- б) Саки
- в) Одеса
- г) Іллічівськ

29. Кліматичним курортом лісостепу України є:

- а) Сатанів
- б) Заліщики
- в) Гусятин
- г) Кіровоград

30. До бальнеологічних ресурсів відносяться:

- а) Лише мінеральні води
- б) Лише мінеральні води і грязі
- в) Лише мінеральні води й озокерит
- г) Мінеральні води, грязі, озокерит

31. Радонові мінеральні води використовуються з лікувальною метою на курорті:

- а) Хмільник
- б) Сатанів
- в) Кваси
- г) Моршин

32. Родовища сульфідних мінеральних вод поширені у:

- а) Карпатському регіоні та південно-західному Поділлі
- б) Донбасі
- в) Гірському Криму
- г) Приазов'ї

33. Крем'янисті мінеральні води зосереджені у:

- а) Центральній частині Поділля і на Закарпатті
- б) Причорномор'ї
- в) Поліссі
- г) Криму

34. Вуглекислі мінеральні води експлуатуються в:

- а) Закарпатті
- б) Поліссі
- в) Поділлі
- г) Криму

35. Кліматичним курортом Українських Карпат є:

- а) Кути
- б) Татарів
- в) Іршава
- г) Чоп

36. Кліматичним курортом Одеської групи курортів є:

- а) Аркадія
- б) Вилкове
- в) Бердянськ
- г) Євпаторія

37. Кліматичним курортом Полісся є:

- а) Пуца-Водиця
- б) Київ
- в) Житомир
- г) Бердичів

38. Найбільше територіальне поширення мають лікувальні води:

- а) Сірководневі
- б) Радонові
- в) Бромні

г) Сульфідні

39. Йодні, бромні та йодо-бромні мінеральні води переважають у:

- а) Карпатах
- б) Криму
- в) Придніпров'ї
- г) Гологорах

40. Сульфідні мінеральні води широко використовуються на курорті:

- а) Немирів
- б) Сатанів
- в) Кваси
- г) Шаян

41. Крем'янисті мінеральні води у лікувальних цілях використовуються на курорті:

- а) Рай-Оленівка
- б) Моршин
- в) Трускавець
- г) Сатанів

42. Джерела миш'яковистих мінеральних вод зустрічаються у:

- а) с. Кваси
- б) с. Микуличин
- в) с. Шешори
- г) с. Буркут

43. Залізисті мінеральні води мають найбільше поширення у області:

- а) Львівській
- б) Закарпатській
- в) Чернівецькій
- г) Одеській

44. До лікувальних грязей відносяться:

- а) Мули
- б) Сапропелі
- в) Мули, торфи, сопкові грязі
- г) Мули, сапропелі, торфи, сопкові грязі

45. Родовища мулових лікувальних грязей оз. Ріпне використовуються на курорті:

- а) Слов'янськ
- б) Бердянськ
- в) Євпаторія
- г) Саки

46. Родовища мулових лікувальних грязей оз. Солоний Лиман використовуються на курорті:

- а) Слов'янськ
- б) Бердянськ
- в) Євпаторія
- г) Солоний Лиман

47. Мінеральні води з підвищеним вмістом органічних речовин поширені на території області:

- а) Львівської
- б) Тернопільської
- в) Харківської
- г) Черкаської

48. Перші заклади в Україні, де використовувалися лікувальні властивості грязей, виникли:

- а) На узбережжі Куяльницького лиману
- б) Поблизу Голої Пристані

- в) В Одесі
- г) У Бердянську

49. Найбільшими родовищами мулових органо-мінеральних сульфідних грязей є лимани:

- а) Алібей, Куяльницький, Тилігульський, Хаджибейський
- б) Куяльницький, Тилігульський, Хаджибейський
- в) Алібей, Шагани, Хаджибейський
- г) Всі вище перераховані

50. Родовища мулових лікувальних грязей оз. Сліпне використовуються на курорті:

- а) Слов'янськ
- б) Бердянськ
- в) Євпаторія
- г) Саки

8. Список рекомендованої літератури

1. Географічна енциклопедія України : [у 3-х томах]. К. : УРЕ, 1988–1993.
2. Євдокименко В. Регіональна політика розвитку туризму. Чернівці : Прут, 1996.
3. Клапчук В.М. Основи санаторно-курортної справи : Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2012. 136 с.
4. Клапчук В.М. Світовий туризм і готельне господарство : Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2012. 143 с.
5. Клапчук В.М. Географія курортів світу : Навчально-методичний посібник : Електронний ресурс. Івано-Франківськ, 2012. 1 гБт.
6. Клапчук В.М., Ковальська Л.В. Курортна справа : організація, територіальне планування, система управління: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. 400 с.
7. Курорти України. Минуле та сучасність. Санаторно-курортні заклади ЗАТ «Укрпрофоздоровниця». К. : ТАМЕД, 2002.
8. Курорты : Энцикл. словарь / [Гл. ред. Е.И. Чазов]. М. : Сов. энциклопедия, 1988.
9. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів : Калина, 1997. С. 114–142.
10. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні : Зб. нормативно-правових актів / [Під заг. ред. В.К. Федорченка]. К. : Юрінком Інтер, 2002. С. 15–25.
11. Проблемы развития предпринимательства в курортно-рекреационном хозяйстве, сферах отечественного иностранного туризма / НАН Украины; Ин-т пробл. рынка и экон.-экол. исслед. Одесса, 1993.
12. Рекреаційна політика в Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації / [В. Кравців та ін.]. Чернівці : Прут, 1995. 72 с.
13. Санатории, пансионаты, дома отдыха Украины : Справочник-каталог. К., 1999.
14. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко. Івано-Франківськ, 2001.